

**İLKÖĞRETİM 6. SINIF GÖRSEL SANATLAR DERSİNDE MÜZE KAYNAKLI
İŞBİRLİĞİNE DAYALI ÖĞRETİM YÖNTEMİNİN ÖĞRENCİ
KAZANIMLARINA ETKİSİ***

Çağatay AKENGİN¹

ÖZET

Görsel sanatlar dersinde müze kaynaklı işbirliğine dayalı öğretim yönteminin öğrenci kazanımlarına etkisi konulu çalışmanın temel amacı İlköğretim 6.sınıf görsel sanatlar dersinde öğretmenin kullandığı yöntemle yürütülen ders etkinliklerinden farklı olarak, bu derste somut sanat ve kültür eserlerinin sergilendiği müzelerden işbirliğine dayalı öğretim yöntemi ile bir kaynak olarak yararlanılması sonrası elde edilecek sonuçlar ve buna bağlı olarak geliştirilecek önerileri ortaya koymaktır.

Araştırma 2010-2011 öğretim yılı güz döneminde Ankara Hayri Erişen İlköğretim Okulunda yapılmıştır. 6. sınıfta eğitim görmekte olan iki farklı şube öğrencileri araştırmanın örneklem grubunu oluşturmuştur. Araştırmada kullanılan başarı testi araştırmacı tarafından geliştirilmiştir.

Araştırma sonucunda işbirliğine dayalı müze eğitiminin uygulandığı deney grubu ile öğretmenin kullandığı yöntem temelli kontrol grubu arasında başarı ve öğrenci görüşleri açısından deney grubu lehine anlamlı bir fark görülmektedir. Ayrıca deney grubundaki öğrencilerin işbirliğine dayalı müze eğitimi sürecinde daha etkili öğrenmelere sahip oldukları görülmüştür. Bu sonuç öntest ve sontest sonuçları arasındaki farkla görülmektedir. Araştırma da elde edilen bulgulara göre ilgili literatür desteği ile işbirliğine dayalı müze eğitiminin, öğretmenin kullandığı yöntemden farklı olarak, özellikle etkili öğrenmeleri desteklemesi açısından, öğretim süreçlerinde kullanılmasına yönelik öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Görsel sanatlar dersi, görsel sanatlar eğitimi, müze eğitimi, ilköğretim okulları, işbirlikli öğrenme.

**THE MAIN AIM OF THE STUDY WITH THE TITLE OF THE EFFECT OF
TEACHING METHOD ON STUDENT ACHIEVEMENT DEPENDING ON
MUSEUM BASED COOPERATION AT THE COURSE OF VISUAL ARTS WAS
TO PUT FORWARD THE RESULTS**

ABSTRACT

The main aim of the study with the title of the effect of teaching method on student achievement depending on museum based cooperation at the course of visual arts was to put forward the results to be obtained after benefitting as a method from museums exhibiting concrete art and culture works in the course of visual arts depending on cooperation, different from the course activities carried out through the method teacher uses

¹ Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Resim-İş Öğretmenliği Bölümü Öğretim Elemanı

* Bu çalışma 211 yılında Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı programında kabul edilen "İlköğretim 6.Sınıf Görsel Sanatlar Dersinde Müze Kaynaklı İşbirliğine Dayalı Öğretim Yönteminin Öğrenme Kazanımlarına Etkisi" başlıklı doktora tezinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

in this course at primary school 6th grade, and to come up with proposals to be developed accordingly.

The study was carried out in Ankara Hayri Erişen Primary School in the academic year of 2010-2011 at fall term. The sampling group of the study consisted of the students in 6 classes. The achievement test used in the study was developed by the researcher. At the end of the research, a significant difference was found between the test group where cooperation based museum education was applied and the control group where teacher based education was used in favour of test group in terms of achievement and student views. In addition, it was found that the students at the test group had more efficient learning at cooperation based museum education. Such a result is apparent with the different of pre and post test results. Depending on the findings obtained in the research, some recommendations were developed to be used in teaching process in order that cooperation based museum education could be supported benefitting from the related literature, in particular through effective learning different from the method teacher used.

Key Words: Visual art course, visual art education, museum education, primary education schools, cooperative learning.

1.GİRİŞ

1.1 Problem Durumu

Müze kelimesine ilk çağlarda Ege havzasında büyük bir medeniyet kurmuş olan Akalar'ın lejantlarında rastlanır. Müze fikri, ilk defa bir bilimsel amaca hizmet edecek bir saha teşkil etmekten ziyade, insanların güzel sanatlara ruhen bağlı olmalarından doğmuştur. Akalar'ın en büyük tanrısı Zeus'un (Romalılar buna Jupiter derlerdi) Muses- Müz denilen dokuz tane kızı vardı. Bu kızlardan her biri güzel sanatlardan birini himaye ederdi. Pindus Dağı'nda otururlardı. Müzler daha sonra Olimp'in yamaçlarında Parnasos'a gelerek yerleşti. Müzeler bu tepede onlara tahsis edilmiş binada (müze) barınırlardı (Buyurgan ve Mercin, 2005: 29).

Müzeler eskiden varolan sorumlulukları yanında, bugün çok daha önemli bir misyonu, eğitim misyonunu üstlenmiştir. Çünkü müze ziyaretlerinin sürekli olması, kültürlerarası iletişimin canlı tutulabilmesi ve eğitim bütünlüğü içerisinde önemli bir rolünün olduğunu benimsetebilmesi için eğitsel misyonunu yerine getirmek zorundadır. Müzelerin eğitimdeki önemi noktasında yapılan araştırmalar göstermiştir ki artık öğrenme, kitapla veya okulla sınırlı değildir. Bireylerin hem duyuşsal hem devinişsel hem de bilişsel yönden eğitilebilmeleri için müzelerin uygun mekânlar olduğu kabul edilmektedir (Buyurgan ve Mercin, 2005: 61).

Çağdaş müze anlayışında, her etkinlik potansiyel bir eğitim yaşantısı olarak görülmektedir. Eğitim planları yapılmakta ve gerçekleştirilmektedir. Müzelerde yürütülen eğitim hizmetleri, genellikle eğitim bölümleri ve müze eğitimcileri tarafından yürütülmektedir. Batı ülkelerinde çocuklara ve yetişkinlere yönelik programlı olarak bilim ve sanat kursları düzenlenmektedir (Seidel ve Hudson, 1999: 55).

Müzedeki yapılan eğitim, okuldaki eğitimi zenginleştirici, destekleyici ve tamamlayıcı bir potansiyele sahiptir. Müze eğitimi zihinsel kavrayış yanında empatik bağlar kurmayı, merak etmeyi, eleştirel bakmayı ve pratik beceriler kazanmayı da sağlayabilmektedir (Seidel ve Hudson, 1999: 9).

Müze eğitim bilimi, müzeciliğin, özellikle toplumun çeşitli birimlerine (çocuklara, gençlere, yaşlılara ve çeşitli eğitim düzeyindeki insanlara) sergileme, bilgi verme, açıklama ve kanıtlama işlemiyle ilgili bölümünün örgün ve yaygın eğitimle birleşmesi çalışmalarını kapsar. Ayrıca yöntem araştırmalarını da içermektedir (Modan, 1995:8).

Müze eğitiminin gelişimine bakıldığında; 19. yüzyıldan itibaren Avrupa ve Amerika'daki ülkelerin kültür politikalarında ele alınmaya başlandığı görülmektedir. 19. yüzyılın başında müzeler ve galeriler eğitim kuruluşları olarak görülmüş, Birinci Dünya Savaşı sırasında müzeler, çocuklara eğitim vermede ve sergiler yoluyla genel halka önemli fikirleri iletmede büyük rol oynamıştır (Hooper ve Greenhill, 1999: 19).

Müzecilikteki değişimler ve eğitim anlayışındaki değişimler paralellik göstermektedir. Nesneyle ders yapmak 19. yüzyılda eğitimin en büyük özelliği idi. Anlaşılması istenen nesnelerin ilk olarak duyarlar aracılığıyla, ikinci olarak önceden bilinen şeylerle ilişki kurarak, üçüncü olarak kavramak ve anlamakla son olarak da eleştirel gözle ele almak suretiyle sunulması müzelerin eğitim kurumları olarak algılanmasında derin etki yaratmıştır (Hooper ve Greenhill, 1999: 25).

Müze eğitimi ile doğrudan ilgili iki akademik kuruluştan biri, Yıldız Teknik Üniversitesi Müzecilik Anabilim Dalı 1989'da, diğeri Ankara Üniversitesi Müze Eğitimi Anabilim Dalı 1997'de öğretime başlamıştır. Yine Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı'nda 1990 yılında "Müze Pedagojisi" ve 2000 yılında tüm Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı'nda "Müze Eğitimi ve Uygulamaları" dersleri verilmeye başlanmıştır (<http://www.ankara.edu.tr>).

Son yıllarda Türkiye'deki müzelerde dünyada gelişen müzecilik çalışmalarına paralel olarak daha bilinçli ve geniş kapsamlı bir çalışma sürecine girmiştir. Müze eğitimi adına özellikle okullara eğitim paketleri hazırlanmakta, okul-müze işbirliği kuvvetlenmektedir. İstanbul: Rahmi Koç Endüstri Müzesi, Modern Sanatlar Müzesi, Arkeoloji Müzesi, Ankara: Anadolu Medeniyetleri Müzesi, Rahmi Koç Çengelhan Müzesi, H.Ü. Sanat Müzesi, Feza Gürsoy Bilim Merkezi ve M.T.A. Doğa Tarihi Müzesi, Antalya: Arkeoloji Müzesi bu bağlamda kendi bünyelerinde öğrencilere durağanlıktan uzak, bilgilendirme, bilinçlendirme ve eğlendirmenin birlikte sunulduğu imkanlar tanıyan önemli örnekler arasındadır.

Seidel ve Hudson'a (1999: 21-33) göre, Çağdaş eğitimciler, artık eğitimin okulla sınırlı olmadığını kavramışlardır. Okuldaki öğretim kolayca soyut hale gelir. Öğretmen, öğrencilerin hiç rastlamadığı ya da duyularıyla hiç tecrübe etmediği olgular hakkında konuşur. Müzede ise, çocuklar görür, dokunur, koklar, aletleri tutabilir ve araçları kullanabilir".

1.1.2.İşbirliğine Dayalı Öğrenme Yöntemi

İşbirliğine dayalı öğrenme, öğrencilerin sınıf ortamında küçük karma gruplar oluşturarak, ortak bir hedef doğrultusunda, akademik bir konuda birbirlerinin öğrenmelerine yardımcı oldukları, genelde grup başarısının değişik yollarla ödüllendirildiği bir öğrenme yaklaşımı olarak tanımlanabilir. Özellikle ilk ve orta öğretim düzeylerinde öğrencilerin akademik başarıları ile diğer duyuşsal, toplumsal (tutum, benlik saygısı, arkadaşlık ilişkileri vb.) çıktıkları üzerindeki araştırmalarla belirlenen olumlu etkileri, işbirliğine dayalı öğretim yöntemine olan ilgiyi artırmıştır (Senemoğlu ve Gömleksiz, 2001: 41).

İşbirliğine dayalı öğretim yöntemi (cooperative learning) “ortak öğrenme amaçlarını maksimum düzeyde gerçekleştirmek üzere öğrencilerin küçük gruplar halinde (2–4) kişilik işbirliği içerisinde birlikte çalışması esasına dayalı interaktif bir öğrenme-öğretme metodu” olarak da tanımlanmaktadır. Bu özelliği ile işbirliğine dayalı öğretim bazı sınıflarda uygulanan “küme çalışması”na benzer ancak her grup çalışması işbirliğine dayalı öğretim değildir (Kaptan ve Korkmaz, 2001: 33). Bu yöntem de grup üyelerinin grubun bir bütün olduğuna inanmalarını ve grubun başarısı için her bireyin sorumluluk taşımasının gereğine inanmaları sağlanmalıdır.

1.1.3.İşbirliğine Dayalı Müze Eğitimi

Birincil kaynaklara planlı ziyaret etkinlikleri olarak tanımlanan ve müzelerin eğitim ortamları olarak görüldüğü müze eğitimi, işbirliğine dayalı öğretim uygulamaları ile paralellik taşımaktadır. Öğrencilerin müze ziyaretlerini planlama, uygulama ve değerlendirme süreçlerine takımlar halinde çalışılabilir, ayrıca yüzyüze etkileşim, olumlu bağlılık, dayanışma, işbölümü gibi beceriler kazandırılabilir.

İşbirliğine dayalı müze eğitimi üç ana bölümde ele alınabilir. Bu bölümler:

- a) Müze ziyareti öncesi,
- b) Müze ziyareti esnasında,
- c) Müze ziyareti sonrası.

1.2.Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı “Görsel Sanatlar Deresi’nde müze kaynaklı işbirliğine dayalı öğretim yönteminin öğrenci erişimine etkisi nasıldır?” sorusuna cevap aramaktır. Araştırmanın alt amaçları ise şunlardır:

1. Müze kaynaklı işbirliğine dayalı öğretim yönteminin uygulandığı deney grubu öğrencilerinin öntest-sontest puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
2. Müze kaynaklı işbirliğine dayalı öğretim yönteminin uygulanmadığı kontrol grubu öğrencilerinin öntest-sontest puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
3. Müze kaynaklı işbirliğine dayalı öğretim yönteminin uygulandığı deney grubu öğrencilerinin sontest puanları ile müze kaynaklı işbirliğine dayalı öğretim yönteminin uygulanmadığı kontrol grubu öğrencilerinin sontest puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

1.3.Araştırmanın Önemi

Araştırma, ilköğretim 6.sınıf görsel sanatlar dersinde öğretmenin kullandığı yöntemle yürütülen ders etkinliklerinden farklı olarak, bu derste somut sanat ve kültür eserlerinin sergilendiği müzelerden bir kaynak olarak yararlanılması sonrası elde edilecek sonuçları ve buna bağlı olarak geliştirilecek önerileri ortaya koyması açısından önemlidir. Ayrıca bu araştırma, ilköğretim 6.sınıf görsel sanatlar eğitimi dersinde müzelerden bir kaynak olarak nasıl yararlanılabileceğini ortaya koyması ve bu kapsamda örnek ünite, ders planı, işbirliğine dayalı etkinlik örnekleri ile örnek müze rehberini sunması bakımından da önemlidir.

Bu araştırma, görsel sanatlar dersinde müzelerden yararlanılması sonucunda öğrencilerin derse yönelik akademik becerilerinin ve kalıcılıklarının ölçülecek olması bakımından önemlidir.

Görsel sanatlar dersinin uygulanacak etkinliklere yönelik durumu belirlenerek ileride yapılacak yeniliklerin ne yönde olması gerektiğine yönelik fikir verebilmesi açısından da önemlidir.

1.4.Yöntem

Araştırma, görsel sanatlar dersinde müze kaynaklı işbirliğine dayalı öğretim yönteminin öğrenci kazanımlarına etkisinin belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Yapılan çalışmada bağımsız değişkenler deney ve kontrol gruplarına uygulanan yöntemler; bağımlı değişkenler ise öğrencilerin görsel sanatlar dersi erişimi ve görsel sanatlar dersine ilişkin görüşleri olarak belirlenmiştir.

Bu çalışmada, “Öntest – Sontest Kontrol Gruplu Deneysel Desen (ÖSKD)” kullanılmıştır. Çalışmanın başlangıcında, ön bilgileri kontrol altına almak ve iki grup arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla bütün öğrencilere başarı testi uygulanmıştır. Deneysel uygulamanın ardından her iki gruba da başarı testi son test olarak uygulanmıştır.

1.4.1.Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, Ankara Hayri Erişen İlköğretim Okulu 6. sınıfta eğitim görmekte olan iki farklı şube öğrencileri oluşturmaktadır. Bu iki şubede toplam 61 öğrenci bulunmaktadır. Her iki grupta da eşit sayıda öğrencinin bulunmasını sağlamak amacıyla deney grubunu oluşturan şubesinden bir öğrenci çalışmada yer almasına rağmen, bu öğrenciden elde edilen veriler analizlere dâhil edilmemiştir. Analize dâhil edilmeyecek olan öğrenci rastlantısal olarak belirlenmiştir. Hangi grubun deney, hangi grubun kontrol grubu olacağı ise kura ile belirlenmiştir. Öğrencilere bir deneysel çalışmada buldukları söylenmiş fakat hangi grupta oldukları bilgisi kendilerinden gizlenmiştir. Deney grubu çalışma koşullarının uygunluğu bakımından seçilen “Cer Modern” sanatlar merkezinde uygulamaya alınmıştır.

1.4.2.Verilerin Toplanması

Araştırmada kullanılan başarı testi araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Görsel sanatlar dersi biçimlendirme ünitesindeki konuların kazanımlara dağılımı dikkate alınarak ve her kazanıma ilişkin en az bir soruya yer verilerek 50 maddelik deneme formu geliştirilmiştir. Bir alan uzmanı, bir ölçme değerlendirme uzmanı ve bir görsel sanatlar dersi öğretmeninden, geliştirilen deneme formunun biçimlendirme ünitesinin kazanımlarını yeterli derecede temsil edip etmediği ve her bir maddenin ilgili kazanımı ölçüp ölçmediğine ilişkin görüş ve eleştirileri dikkate alınarak; bazı maddeler testten çıkarılmış ve yerlerine yenileri eklenmiş ve bazı maddeler ve seçenekleri üzerinde değişiklik ve düzeltmeler yapılmıştır. Böylece deneme formunun, uzman görüşüne dayalı olarak kapsam geçerliğinin yüksek olmasına özen gösterilmiştir.

Geliştirilen testin deneme uygulaması, Keçiören Bölgesi’nde bulunan beş ilköğretim okulunda öğrenim gören toplam 350 6. sınıf öğrencisi üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Madde ayırıcılık indeksi (r_{jx}), maddenin testle ölçülen özelliğe sahip olan bir bireyle bu özelliğe sahip olmayan bir bireyi ne derece ayırt edebildiği hakkında bilgi veren bir ölçüdür. Madde ayırıcılık indeksi (r_{jx}) -1 ile +1 arasında değerler alabilmektedir ve bu değerlerin +1'e yakın olması maddenin ayırt ediciliğinin yüksek olduğunu göstermektedir. Madde ayırt edicilik indeksinin +1'e yakın olması istenen durumken, 0,30 ve üstü ayırt ediciliğe sahip maddelerin oldukça iyi ayırt edicilikte olduğu belirtilmektedir. Madde ayırt edicilik indeksleri şu sınırlara göre değerlendirilebilir:

Çizelge 1

Ayırt Edicilik İndeksi	Madde İçin Yapılacak Değerlendirme
0,40 ve daha büyük 0,30 – 0,39	Çok iyi madde Oldukça iyi madde. Yine de geliştirmek için üzerinde düşünülebilir.
0,20 – 0,29	Bu durumdaki maddeler düzeltilmeli ve geliştirilmelidir.
0,19 ve daha küçük	Çok zayıf madde. Böyle maddeler, eğer düzeltmelerle geliştirilemiyorsa testten kesinlikle çıkarılmalıdır.

Yapılan hesaplamalar sonucunda 40 maddelik testin güvenilirlik kat sayısı, 0,84 olarak hesaplanmıştır. Dolayısıyla araştırmacı tarafından geliştirilmiş olan nihai formunda 40 maddenin yer aldığı testin yüksek düzeyde güvenilirliğe sahip olduğu söylenebilir.

1.4.3.Uygulama

Araştırmanın uygulanması her iki grupta da toplam 6 haftada tamamlanmıştır. Deney grubu öğrencileri 31 öğrenciden oluşmaktadır. Bu öğrencilerden, her bir grup beşer kişi olacak şekilde 6 grup oluşturulmuştur. Her grup için birer grup sözcüsü belirlenerek grup içi ve gruplar arası iletişim sağlanmıştır. Öğretmen tarafından, sınıf geneline işlenecek dersin konusu anlatılarak, gruplara konu dağıtımı yapılmıştır. Öğretmen gruplara, yapacakları çalışmada sadece kendi konularından değil, konunun bütününden sorumlu olduklarını belirterek, aldıkları konuyu diğer grup üyelerine ve diğer gruplara öğretmekle yükümlü olduklarını belirterek, uzmanlık konularıyla ilgili ön hazırlara başlamalarını istemiştir.

Araştırma konusu olarak görsel sanatlarda biçimlendirme öğrenme modeli seçilerek aşağıdaki alt başlıklara ayrılmıştır.

- Renk bilgisi / izlenimcilik (empresyonizm) akımı,
- Mekân (Boşluk, espas)/ kompozisyon,
- Perspektif/ etüt,
- Doku / leke,
- Biçim / nokta- çizgi,
- Oran- orantı.

Yukarıda ki boyutlar öğrencilere verildikten sonra öğrenme öğretme süreci ile ilgili olarak öğrenciler bilgilendirilmiş ve öğrencilerin bu konuda ki soruları cevaplandırılmıştır. Bu

süreçte öğrencilerin yapacakları çalışmalar şöyle özetlenebilir: Öğrenci ilk olarak gidilecek müzenin tarihçesini ve müzede sergilenen eserleri araştırırlar. Edindikleri bilgi ve fotoğraflardan yararlanarak, müze rehberi için bir kapak tasarlarlar. Grup olarak aldıkları konuyla ve uzmanlık alanlarını oluşturan konuyla ilgili yaptıkları araştırmaları da müze rehberine eklerler. Bunun yanı sıra müze rehberine, çalışma yaprakları konularak müze rehberiyle ilgili çalışmalar tamamlanmış olur. Müze gezisi esnasında, öğrencilere gerekli bilgilendirmeler yapılarak, uzmanlık alanlarına ve konunun bütününe ilişkin, grup halinde araştırmalarına başlamaları istenmiştir. Araştırmaları sonucu edindikleri bilgileri ve örnekleri, müze rehberlerinde yer alan ön hazırlıklarına ekleyerek, uzmanı oldukları konuyu arkadaşlarına sunmak üzere hazırlıklarını tamamlamışlardır.

Kontrol grubuna uygulanan yöntemde ise görsel sanatlarda biçimlendirme öğrenme modeli aynı başlıklara ayrılmıştır. Dersin başlangıcında öğretmenin yapması gereken rutin işlemler (ders defterinin yazılması, yoklamanın alınması gibi) gerçekleştirilmiş ve öğrencilerden ders için hazırlık yapması istenmiştir. Konuların sunumuna yönelik öğretmen merkezli bir anlatım başlamıştır. İçerik ile ilgili görsel örnekler öğrencilere gösterilerek verilen bilgiler pekiştirilmeye çalışılmıştır. Öğrencilerden konuya yönelik örnekler istenmiştir. Öğrenciler örneklerini araştırırken öğretmen sürecin dışında kalarak sadece sınıf içi düzeni korumaya çalışmıştır. Öğrencilerin değerlendirmeleri aşamasında öğretmen, bulunan örnekler ve konuya yönelik edinilen bilgiler doğrultusunda değerlendirme yapmıştır. Sürece yönelik bir değerlendirme yapılmamıştır.

1.5.Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Araştırmanın genel amacı çerçevesinde istatistiksel çözümler için SPSS 16.0 paket programından yararlanılmıştır. Veriler, aşağıdaki istatistiksel teknikler kullanılarak çözümlenmiştir. Deney ve kontrol gruplarında yer alan otuz öğrencinin deneysel işlem öncesinde birbirine denk olup olmadıkları ve deneysel işlem sonrasında araştırmacı tarafından uygulanan bağımsız değişkenin etkililiği hakkında yorum yapabilmek için ilişkisiz örneklem için t testi uygulanmıştır.

Deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin araştırmacı tarafından geliştirilen başarı testinden aldıkları ön test puanları ile son test puanları arasındaki farkın karşılaştırılması için ilişkilili örneklem için t testi uygulanmıştır.

Ön test / son test ve deney / kontrol gruplarının t testleri ile karşılaştırılabilmesi için verilerin t testi varsayımlarını karşılayıp karşılamadığı betimsel istatistiklerin incelenmesiyle, başarı testi puanlarının dağılımının normalliği Shapiro – Wilks testi ile ve varyansların homojenliği varsayımı ise Levene testi ile incelenmiştir.

2.BULGULAR ve YORUMLAR

2.1.Deney ve Kontrol Gruplarına İlişkin Bulgular

Deney ve kontrol grubundaki öğrencilere uygulanan başarı testiyle elde edilen toplam puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için “ilişkisiz ölçümler için t testi” kullanılmıştır. “İlişkisiz ölçümler için t testi”nin uygulanabilmesi için elde edilen verilerin, bu testin varsayımlarını karşılaması gerekmektedir.

Deney grubu başarı testi toplam puanlarının tepedeğeri 16, ortancası 18 ve aritmetik ortalaması 18,30’dur. Bu üç değer birbirine yakın olması deney grubu başarı testi toplam puanlarının dağılımının normal olduğu yönünde yorumlanabilir. Kontrol grubu başarı testi

toplam puanlarının tepedeğeri 17, ortancası 18 ve aritmetik ortalaması 18,20'dir. Bu üç değer de birbirine yakın olması kontrol grubu başarı testi toplam puanlarının dağılımının normal olduğu yönünde yorumlanabilir.

Deney grubu başarı testi toplam puanlarının tepedeğeri 16, ortancası 18 ve aritmetik ortalaması 18,30'dur. Bu üç değer birbirine yakın olması deney grubu başarı testi toplam puanlarının dağılımının normal olduğu yönünde yorumlanabilir. Kontrol grubu başarı testi toplam puanlarının tepedeğeri 17, ortancası 18 ve aritmetik ortalaması 18,20'dir. Bu üç değer de birbirine yakın olması kontrol grubu başarı testi toplam puanlarının dağılımının normal olduğu yönünde yorumlanabilir.

Normallik konusunda testlerin kullanılması ise başvurulan bir başka yöntemdir. Bu testlerden birisi, çarpıklık katsayısının kendi standart hatasına oranlanmasıyla hesaplanan z istatistiğinin incelenmesidir. Bu değer $\alpha = .05$ için 1,96; $\alpha = .01$ için 2,58'den küçük olması durumunda dağılımın normalden aşırı sapma göstermediğinin göstergesidir. Deney grubu için çarpıklık katsayısının kendi standart hatasına oranlanmasıyla hesaplanan z

istatistiği $z = \frac{-0,72}{0,43} = -1,67$ olarak hesaplanmıştır. $\alpha = .05$ için bu değer 1,96'dan küçük olması dağılımın normal olduğu yönünde yorumlanabilir. Kontrol grubu için çarpıklık katsayısının kendi standart hatasına oranlanmasıyla hesaplanan z istatistiği

$z = \frac{-0,42}{0,43} = -0,98$ olarak hesaplanmıştır. $\alpha = .05$ için bu değer 1,96'dan küçük olması dağılımın normal olduğu yönünde yorumlanabilir. Deney ve kontrol gruplarındaki öğrenci sayıları (30) 50'den küçük olduğu için dağılımın normalliği Shapiro – Wilk testi ile de incelenmiştir.

Çizelge 2. Deney ve Kontrol Grubu Başarı Testi Öntest Toplam Puanları Shapiro-Wilk Testi Sonuçları

Grup	Statistic	Serbestlik derecesi	p
Deney	,940	30	,09
Kontrol	,975	30	,69

Deney ve kontrol grupları başarı testi öntest toplam puanları için Shapiro – Wilk testi sonuçlarına göre deney grubu toplam puanlarının dağılımı ($t=,940$; $p>.05$) ve kontrol grubu toplam puanlarının dağılımı ($t=,975$; $p>.05$) normal dağılımdan anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Çizelge 3. Başarı Testi Öntest Puanlarının Gruba Göre t Testi Sonuçları

Grup	N	X	Sx	sd	t	p
Deney	30	18,3	5,32	58	,85	,93
Kontrol	30	18,2	3,60			

Grup varyanslarının eşitliğine ilişkin Levene testi sonucunda ($F= 2,15$; $p>.05$) varyansların eşit olduğu görülmüştür. Deney grubundaki öğrencileri başarı testi öntest puanları ortalaması $X= 18,3$ ve kontrol grubundaki öğrencilerin başarı testi öntest puanları ortalaması $X= 18,2$ 'dir. Yapılan t testi sonucunda öğrencilerin öntest puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($t(58)=,85$; $p >.05$). Bu sonuç,

deney ve kontrol gruplarının bağımsız değişkenin uygulanmasından önce birbirine denk olduklarını göstermektedir.

Araştırmada, kontrol grubuna öğretmenin kullandığı yöntemin uygulanması söz konusudur. Dolayısıyla, kontrol grubunun öntest ve sontest puan ortalamaları arasında sontest lehine anlamlı bir artışın olması, yöntemin etkinliği hakkında bilgi vermektedir. Araştırmada, öğretmenin kullandığı yöntemin etkisiz olması değil; araştırmacı tarafından geliştirilen müze kaynaklı işbirliğine dayalı öğretim yönteminin, öğretmenin kullandığı yöntemle daha etkili olup olmadığı belirlenmeye çalışılmıştır. Diğer bir deyişle, hem deney hem de kontrol grubu için öntest ve sontest puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlılığı incelenmiştir.

Çizelge 4. Kontrol Grubu Öntest ve Sontest Puan Ortalamalarına İlişkin t Testi Sonuçları

Ölçüm	N	X	Sx	sd	t	p
Öntest	30	18,20	3,60	29	3,70	,00
Sontest	30	21,47	4,50			

Kontrol grubundaki öğrencilerin başarı testi öntest puanları ortalaması = 18,20 ve başarı testi sontest puanları ortalaması = 21,47'dir. İlişkili ölçümler için yapılan t testi sonucunda öğrencilerin öntest ve sontest puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($t(29)=3,70$; $p < .05$). Kontrol grubu başarı testi öntest ve sontest puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olması, öğretmenin kullandığı yöntemin öğrencilerin erişimi üzerinde olumlu etkisi olduğu yönünde yorumlanabilir.

Çizelge 5. Deney Grubu Öntest Ve Sontest Puan Ortalamalarına İlişkin t Testi Sonuçları

Ölçüm	N	X	Sx	sd	t	p
Öntest	30	18,30	5,32	29	10,03	00
Sontest	30	27,83	6,96			

Deney grubundaki öğrencilerin başarı testi öntest puanları ortalaması $X = 18,30$ ve başarı testi sontest puanları ortalaması $X = 27,83$ 'tür. İlişkili ölçümler için yapılan t testi sonucunda öğrencilerin öntest ve sontest puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($t(29)=10,03$; $p < .05$). Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin başarı testi öntest puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($t(58)=0,85$; $p > .05$). Kontrol grubundaki öğrencilerin başarı testi öntest ve sontest puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($t(29)=3,70$; $p < .05$). Dolayısıyla, öğretmenin kullandığı yöntemin öğrenci erişimi üzerinde etkili olduğu söylenebilir. Deney grubundaki öğrencilerin başarı testi öntest ve sontest puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($t(29)=10,03$; $p < .05$). Bu sonuca göre de uygulanan müze kaynaklı işbirliğine dayalı öğretim yönteminin öğrenci erişimi üzerinde etkili olduğu söylenebilir.

2.2. Deney Grubu ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Başarı Testi Sontest Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

“Öntest – Sontest Kontrol Gruplu Deneysel Desen”in kullanıldığı araştırmalarda, bağımsız değişkenin etkililiğine karar vermek için öntest ve sontest ölçme sonuçları birlikte

kullanılır. Deney ve kontrol gruplarının başarı testi öntest puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farkın bulunmamış olmasına dayanarak; bağımsız değişkenin etkililiğine ilişkin yorumda bulunmak amacıyla, deney ve kontrol gruplarının başarı testi sontest puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlılığı test edilmiştir. Deney ve kontrol gruplarının başarı testi sontest puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlılığını “ilişkisiz ölçümler için t testi” ile incelenmiştir.

Çizelge6. Başarı Testi Sontest Puanlarının Gruba Göre t Testi Sonuçları

Ölçüm	N	X	Sx	sd	t	p
Öntest	30	27,83	6,96	58	4,21	00
Sontest	30	21,47	4,50			

Deney grubundaki öğrencileri başarı testi sontest puanları ortalaması $X = 27,83$ ve kontrol grubundaki öğrencilerin başarı testi sontest puanları ortalaması $X = 21,47$ 'dir. Yapılan t testi sonucunda öğrencilerin sontest puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($t(58)=4,21$; $p<.05$). Deney grubu sontest puanları ortalamasının, öğretmenin kullandığı yöntemin öğretim gören kontrol grubu sontest puanları ortalamasından büyük olması, araştırmacı tarafından geliştirilen müze kaynaklı işbirliğine dayalı öğretim yönteminin diğer yönetime göre daha etkili olduğu yönünde yorumlanabilir.

Yapılan bu araştırma sonrasında, öğrencilerde kültür varlıklarını tanıma ve sahip çıkma bilinçlerinin oluşmasında, Görsel Sanatlar ve Sosyal Bilgiler derslerinin ortak kazanımlarını disiplinler arası bir ilişkilendirmeye müzede farklı etkinliklerle işlendiği deney grupları ile geleneksel öğretimin uygulandığı kontrol grupları öğrencilerinin erişimi ve izleme testleri arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir.

3.SONUÇ ve ÖNERİLER

Araştırma konusu olan probleme ilişkin elde edilen verilere göre; müze kaynaklı işbirliğine dayalı öğretim yönteminin uygulandığı deney grubu öğrencileri ile öğretmenin uyguladığı yöntemle çalışan kontrol grubu kazanımları puanları arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark oluşmuştur.

Müze kaynaklı işbirliğine dayalı öğretim yönteminin, öğrencilerin başarısını arttırdığı ve öğrenci kazanımlarına katkıda bulunduğu, Görsel Sanatlar dersine yönelik görüşlerinde olumlu gelişmeler sağladığı düşünülecek olursa, ilköğretim görsel sanatlar programında müzelerden daha verimli yararlanmak amaçlı, bu tür öğretim yöntemleri öğretmenlere sunulmalıdır.

Bunun yanısıra çocuk müzeleri çoğaltılarak derslerin yürütülmesinde daha etkin hale getirilmelidir. Çocuk müzelerinde eğitim paketleri daha da çeşitlendirilerek öğretmenlerin kullanımlarına sunulmalıdır.

KAYNAKLAR

- Buyurgan, S., L. Mercin (2005). *Görsel sanatlar eğitiminde müze eğitimi ve uygulamaları*, Özsoy, V. (Ed.). (1. Basım). Ankara: Görsel Sanatlar Eğitimi Derneği Yayınları.
- Senemoğlu, N., Gömleksiz, M., Üstündağ T. (2001), *Modül I: Öğrenimin oluşumu, öğretme model, strateji ve teknikleri*. Ankara: MEB Yayınevi.

Seidel, S., Hudson, K. (1999). *Müze eğitimi ve kültürel kimlik*. (çev. Bahri Ata), Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınları No 12.

Hooper-Greenhill., 1999. *Müze ve Galeri Eğitimi*, ed. Bekir Onur, çev. Meltem Örgen Evren, Emine Gül Kapçı, Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları, No:4, Ankara.

Kaptan, F., Korkmaz, H.(2000). Yapısalcılık (Constructivism) kuramı ve fen öğretimi. *Çağdaş Eğitim*. 25 (265).

Yoshida, K. (2004). The Museum and the Intangible Cultural Heritage. *Museum International*. (No: 221-222). 56(1-2).

[http:// www.ankara.edu.tr](http://www.ankara.edu.tr).